

คลังข้อมูลดิจิทัลจุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย

เบญจา รุ่งเรืองศิลป์

ในวาระครบรอบ 100 ปี แห่งการได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพุทธศักราช 2560 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงเห็นเป็นโอกาสสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะนำมรดกภูมิปัญญาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์ไว้ตลอดพระชนมายุ มาสร้างเป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการในลักษณะฐานข้อมูลดิจิทัล เพื่อเป็นคลังข้อมูลเกี่ยวกับสมเด็จพระปฐมบรมราชาปฐมภักดิ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเป็นการสืบสานพระราชอาณัติฯ ให้เป็นที่ประจักษ์ในพระปรีชาสามารถ พระบรมราชาไชบาย และพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่าน ทุกท่านเข้าถึงและสืบค้นคลังข้อมูลดิจิทัล “จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย” ได้ที่เว็บไซต์ <http://kingchulalongkorn.car.chula.ac.th>

King Chulalongkorn Digital Archives

Benja Rungruangsilpa

On the centennial of the royal grace upon Chulalongkorn University's establishment in 2017, Office of Academic Resources, Chulalongkorn University would like to present a digital database of King Chulalongkorn's works authored throughout his life so as to be a corpus on the prime patron of Chulalongkorn University and to recognize His Majesty's great competence, policies, and duties. King Chulalongkorn Digital Archives can be accessed at <http://kingchulalongkorn.car.chula.ac.th>

คลังข้อมูลดิจิทัลจุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย

เบญจา รุ่งเรืองศิลป์¹

ความเป็นมา

ในวาระที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เวียนมาบรรจบครบรอบ 100 ปีในพุทธศักราช 2560 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงเห็นเป็นโอกาสอันดีที่จะร่วมเฉลิมฉลองวาระสำคัญนี้ ด้วยการพัฒนามรดกภูมิปัญญาเพื่อสืบสานพระราชคุณทศน์ให้เห็นภูมิปัญญาที่สืบทอดจากพระบรมราชาไชยา และพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจัดทำโครงการคลัง ข้อมูลดิจิทัล เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย และนานาชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ กรุณาตั้งชื่อให้ว่า “จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย” (King Chulalongkorn Digital Archives) จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัยจัดแสดงนิทรรศการคลังข้อมูลเฉลิมพระเกียรติ เพื่อสำนึกในพระปรีชาญาณ และพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานแก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและประเทศชาติ กล่าวได้ว่าจุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัยจะเป็นคลังความรู้ที่ทรงคุณค่า เกี่ยวกับสมเด็จพระปฐมบรมราชาปฐมกษัตริย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เชื่อมโยงและเผยแพร่ความรู้บนเครือข่ายสารสนเทศทั่วโลก สืบค้นได้ทุกที่ ทุกเวลา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา การค้นคว้าวิจัย และต่อยอดองค์ความรู้อย่างกว้างขวางต่อไป

มหาวิทยาลัยแรกแห่งกรุงสยาม

“ เพราะฉะนั้นจึงขอบอกไว้ว่าการเล่าเรียนในบ้านเมืองเรา
จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุส่าห์จัดขึ้นให้เจริญจงได้ ”

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช 2427

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก่อเกิดขึ้นโดยพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงให้ปรับปรุงงานของกรมมหาดเล็ก เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2441 ต่อมาทรงจัดตั้งโรงเรียนสำหรับฝึกหัดวิชาข้าราชการฝ่ายพลเรือน เพื่อจัดการศึกษาแก่กุลบุตรให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะเข้ารับราชการ โดยเริ่มจัดการเรียนการสอนในพ.ศ. 2442 และเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2446 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนมหาดเล็ก สนองพระบรมราชาไชยาในด้านความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาให้แก่ทวยราษฎร์ของพระองค์อย่างทั่วถึงทัดเทียมกัน

¹ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2453 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริที่จะขยายการโรงเรียนของพระบรมชนกนาถให้กว้างขวางถึงระดับอุดมศึกษาให้เป็นสง่าแก่พระนคร จึงทรงสถาปนาโรงเรียนมหาดเล็กขึ้นเป็นโรงเรียนชั้นอุดมศึกษา พระราชทานนามว่า “โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” โดยพระราชทาน “เงินหางม้า” หรือเงินที่เหลือจากการที่ราษฎรเรียไรเพื่อสร้างพระบรมรูปทรงม้าสมเด็จพระปิยมหาราชให้ใช้เป็นทุนปลูกสร้างมหาวิทยาลัย และพระราชดำริให้ใช้วังที่สร้างเพื่อเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวิชิรุณหิศ พระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ที่ตำบลปทุมวันเป็นสถานที่ก่อสร้างโรงเรียน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ กำหนดที่ดินพระคลังข้างที่ไว้เป็นเขตโรงเรียนพลเรือน ทิศเหนือจดถนนสระประทุม ทิศใต้จดถนนหัวลำโพง ทิศตะวันออกจดถนนสนามม้า ทิศตะวันตกจดคลองสวนหลวงรวมเนื้อที่ 1,309 ไร่ การปลูกสร้างมหาวิทยาลัยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2457 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างตึกบัญชาการอันเป็นรากฐานของมหาวิทยาลัยขึ้นทางด้านถนนสนามม้า ปัจจุบันคือ อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินทรงวางศิลาพระฤกษ์ตึกบัญชาการ เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2458 ต่อมาในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2459 จึงมีประกาศพระบรมราชโองการประดิษฐานโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย พระราชทานนามว่า “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ดังปรากฏในประกาศประดิษฐานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความตอนหนึ่งว่า “เพื่อเป็นอนุสาวรีย์สมพระเกียรติแห่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง”

คลังข้อมูลดิจิทัลจุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย (King Chulalongkorn Digital Archives)

<http://kingchulalongkorn.car.chula.ac.th>

คลังข้อมูลดิจิทัล ประกอบด้วยเนื้อหาหลัก ดังนี้

1. พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ
2. ลำดับเหตุการณ์สำคัญ
3. เส้นทางพระราชประวัติ และตามรอยเสด็จพระราชดำเนิน
4. คลังข้อมูล
5. คลังภาพ

1. พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ

ประมวลพระราชประวัติ การครองสิริราชสมบัติ และพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ ได้แก่ การปกครอง การศึกษา การเลิกทาส การศาล การทหารและตำรวจ เศรษฐกิจ ศาสนา ศิลปะ วรรณกรรม การคมนาคม การสาธารณสุขโรค การสาธารณสุข การต่างประเทศ ประเพณีและวัฒนธรรม แสดงลำดับความสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ข้อมูลของพระอัครมเหสี พระมเหสี เจ้าจอมมารดาและเจ้าจอม พระราชโอรสและพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในลักษณะพระราชพงศาวลี (แผนลำดับเครือญาติ)

2. ลำดับเหตุการณ์สำคัญ

ประมวลเรื่องราวในรัชสมัย ตั้งแต่พระบรมราชสมภพใน พ.ศ. 2396 จนถึงเสด็จสวรรคตใน พ.ศ. 2453 พระชนมายุ 57 พรรษา โดยนำเสนอและเชื่อมโยงข้อมูลไปตามลำดับปีของพระชนมพรรษา ในลักษณะ digital timeline ทำให้เปรียบเทียบลำดับเหตุการณ์สำคัญต่างๆ โดยแบ่งตามหมวดหมู่ของเรื่อง ได้แก่ พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ ราชวงศ์จักรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พระราชนิพนธ์ สถาปัตยกรรม การพัฒนาประเทศ เหตุการณ์สำคัญของประเทศไทย และเหตุการณ์สำคัญของโลก โดยมีการเทียบเคียงกันกับปีพุทธศักราช คริสตศักราช และพระชนมพรรษา

3. เส้นทางพระราชประวัติ และตามรอยเสด็จพระราชดำเนิน

นำเสนอข้อมูลตามลำดับเวลาในลักษณะแผนที่ digital ที่แสดงข้อมูลและภาพสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ และตามรอยเสด็จพระราชดำเนิน ได้แก่ เสด็จประพาสต้น เสด็จประพาสยุโรป และเสด็จประพาสประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น เมื่อคลิกดูเรื่องราวใด จะปรากฏตำแหน่งของสถานที่ คำอธิบายเนื้อหา และภาพประกอบบน Google Maps ตัวอย่าง

คำอธิบาย

วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2447 เสด็จโดยทางชลมารค ออกจากบางปะอินมาตามแม่น้ำเจ้าพระยาถึงเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เสด็จประพาสวัดปรมัยยิกาวาส และสวนกระถ่อนของนายบุตรที่แม่น้ำอ้อม

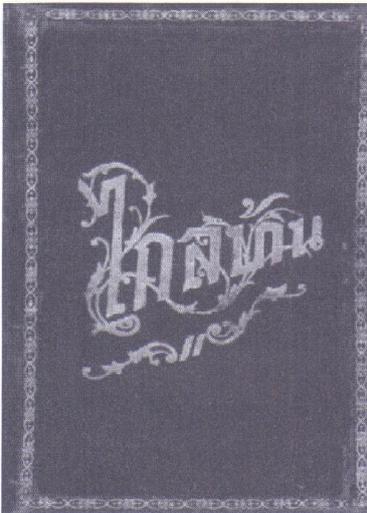
รายละเอียดจาก Google Maps ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี 11120 ประเทศไทย +66 2 584 5120

4. คลังข้อมูล

รวบรวมพระราชนิพนธ์ทั้งหมดในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สิ่งพิมพ์ต่างๆ และสื่อดิจิทัลเข้าถึงได้ในลักษณะฐานข้อมูล เลือกลืบค้นได้ตามประเภทของสิ่งพิมพ์ และปีที่พิมพ์ ดังนี้

พระราชนิพนธ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครอบคลุมเนื้อหาหลากหลายศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับประวัติศาสตร์และสังคมวัฒนธรรมไทย รวมทั้ง บริบทความเป็นไปของสถานการณ์โลก ตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 19 จนถึงศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน พระราชนิพนธ์ของพระองค์นั้นเปี่ยมด้วยคุณค่ามานานนับศตวรรษ สมควรอย่างยิ่งที่จะเก็บรักษา และส่งเสริมให้มีการศึกษาพระราชนิพนธ์อย่างแพร่หลายกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ในการนี้ ได้รวมจดหมายเหตุพระราชกิจรายวันและพระราชหัตถเลขาต่างๆ ที่มีจัดพิมพ์เป็นหนังสือ ตั้งแต่เล่มแรกจนถึงเล่มสุดท้ายในรัชสมัยเข้าไว้ด้วยกัน หอสมุดกลางของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันคือ สำนักงานวิทยทรัพยากรได้เก็บรักษาต้นฉบับ และให้บริการเพื่อการศึกษาค้นคว้ามาเป็นเวลาต่อเนื่องยาวนาน จำนวนมากกว่า 130 เล่ม อายุของหนังสือบางเล่มมากกว่า 100 ปี ตัวอย่าง

ไกลบ้าน: สำเนาพระราชหัตถเลขาถึงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้านิภานภดล เมื่อเสด็จประพาสยุโรป ร.ศ. 126

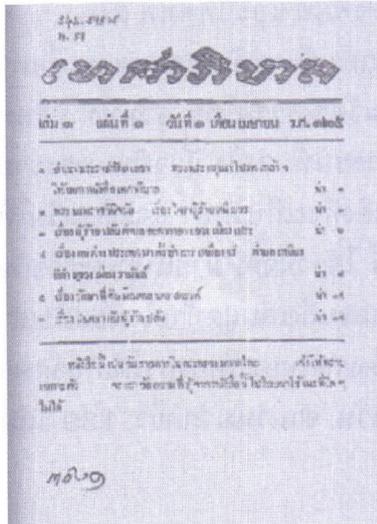
เล่ม 1 พระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 1-14 เล่ม 2 พระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 15-23 เล่ม 3 พระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 24-31 เล่ม 4 พระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 32-43 เป็นบันทึกพระราชกรณียกิจประจำวัน ระหว่างเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 พ.ศ. 2450 รวม 43 ฉบับ ทรงพรรณนาเกี่ยวกับสถานที่ที่เสด็จพระราชดำเนินเยือน เหตุการณ์และสิ่งของต่างๆ ที่ได้ทอดพระเนตร ทรงเสนอพระราชดำริและพระราชวินิจฉัยต่างๆ ด้วย

[Connect to Full Text](#) หนังสือหายากฉบับเต็ม

สิ่งพิมพ์พิเศษ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ดังต่อไปนี้

- **เทศาภิบาล** นำเสนอตั้งแต่ เล่มที่ 1 ฉบับที่ 1 เมษายน ร.ศ. 125 (พ.ศ. 2449) ถึง เล่มที่ 14 ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455) นิตยสารเทศาภิบาลเริ่มพิมพ์เผยแพร่ใน พ.ศ. 2449 นับว่าเป็นนิตยสารที่มีความเป็นมายาวนานควบคู่กับการก่อตั้งกระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่สาระความรู้ด้านต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบราชการ ระเบียบ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรมการปกครอง การถ่ายทอดนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ เป็นคลังความรู้ในด้านการบริหารงานปกครองแก่ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา ในสาขาที่เกี่ยวข้อง

ดูเพิ่มเติม: สำเนาพระราชหัตถเลขา วันที่ 20 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 124 ใน เทศาภิบาล เล่ม 1 แผ่น 1 วันที่ 1 เมษายน ร.ศ.125 ได้ที่ 8/" http://www.car.chula.ac.th/rarebook/book2/clra54_0238/

ตัวอย่าง

เทศาภิบาล เล่ม 1 แผ่น 1 วันที่ 1 เมษายน ร.ศ. 125 (พ.ศ.2449)

สำเนาพระราชหัตถเลขา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกหนังสือเทศาภิบาล--พระบรมราชวินิจฉัยเรื่องโจรผู้ร้ายหนีบข--เรื่องผู้ร้ายปล้น ตำบลละตาดากลา แขวงเมืองแปะ-- เรื่องคนต่างประเทศมาตั้งทำการเหมืองแร่ ตำบลเหมืองอิต้า แขวงเมืองรามันห์--เรื่องรักษาที่ดินมณฑลนครสวรรค์--เรื่องสนทนากับผู้ร้ายปล้น

• ยุทธโกษ นำเสนอตั้งแต่ เล่มที่ 1 ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) ถึง ตอนที่ 19 ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) นิตยสาร ยุทธโกษถือกำเนิดมาด้วยพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเป็นนิตยสารฉบับแรกของกองทัพบก โดยมีวัตถุประสงค์ดั้งเดิมว่า “หนังสือพิมพ์ยุทธโกษเป็นนิธิแลโอษฐ์ ของการทหารบกในประเทศสยาม” หมายความว่า “หนังสือยุทธโกษเป็นบ่อเกิด (นิธิ) ความรู้ และเป็นปาก (โอษฐ์) ของการทหารบก ที่จะเผยแพร่ความรู้ออกไป คำว่า “ยุทธโกษ” แปลว่า คลังแห่งการรบ บทความส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องทางการทหาร

ดูเพิ่มเติม: หนังสือยุทธโกษ เล่มที่ 1 แผ่นที่ 1-2 วันพุธที่ 21, 28 กันยายน ร.ศ. 111 ได้ที่ http://www.car.chula.ac.th/rarebook/book2/clra54_0597/

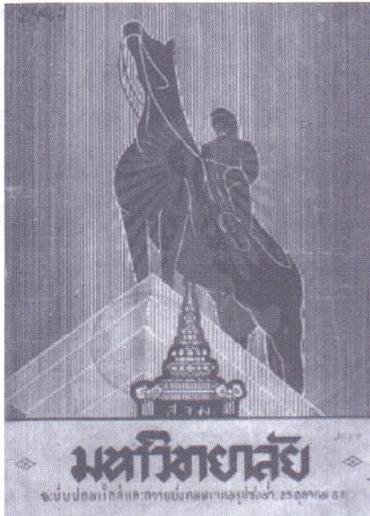

ตัวอย่าง

หนังสือยุทธโกษ เล่มที่ 1 แผ่นที่ 1-2 วันพุธ ที่ 21, 28 กันยายน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435)

สารบาญเรื่อง แผ่นที่ 1 : คำนำ ว่าด้วยมีหนังสือพิมพ์ทหารจะเป็นคุณอย่างใด/ผู้บัญชาการ-พระราชบัญญัติกรมยุทธนาธิการที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม ใน ร.ศ. 111-ข้อบังคับกองทหารบกคำสั่งที่ 1 ว่าด้วยการฝึกหัดและหน้าที่รักษาการ-ข้อบังคับกองทหารบกคำสั่งที่ 1 ว่าด้วยการฝึกหัดหน้าที่รักษาการ-กำหนดการเสด็จพระราชดำเนินศาลายุทธนาธิการแลข่าวเปิดสโมสรสถาน-พระราชพงษาวดารครั้งขบถศึกเวียงจันทน์-บาญชีชื่อนายทหารบกที่ 1 ผู้บัญชาการกับทั้งพระปวดี

• **หนังสือมหาวิทยาลัย 23 ตุลา** รวบรวมตามต้นฉบับที่มีให้บริการตั้งแต่ปีที่ 4 พ.ศ. 2469 เป็นหนังสือที่ระลึกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำโดยสโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระยะแรกกำหนดออกวันที่ 15 ของเดือน ต่อมากำหนดออกปีละ 6 ฉบับ ภายหลังกำหนดออกปีละ 1 เล่ม เพื่อแจกจ่ายในวันที่ 23 ตุลาคม ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตทุกคนที่มาถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้าในวันที่ 23 ตุลาคมจะได้รับหนังสือ “มหาวิทยาลัย” เนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจและสตุติพระเกียรติคุณแห่งสมเด็จพระปิยมหาราช เรื่องราวทรงคุณค่าในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 จนถึงรัชกาลที่ 9 รายงานการดำเนินงาน การเรียนการสอน กิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เรื่องสั้น สารคดี ปกิณกะ ทุกเรื่องที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์จะถูกกลั่นกรองอย่างละเอียดจากคณะกรรมการสโมสรฯ ส่งผลให้เจ้าของผลงานล้วนได้รับความสำเร็จ และมีชื่อเสียงในแวดวงวรรณกรรมและวิชาการอย่างกว้างขวางในเวลาต่อมา นับเป็นเอกสารสำคัญที่บันทึกเหตุการณ์ความเป็นประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและยาวนานมาจนถึงทุกวันนี้

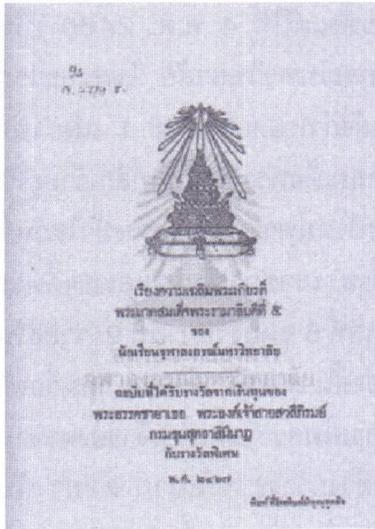
ตัวอย่าง

หนังสือมหาวิทยาลัยฉบับปกมรกตและถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า 23 ตุลาคม 2487

สารบาญเรื่อง--ปิยมหาราชสตุติ--ภาพถ่าย ม.จ. รัชดาภิเษก โสณกุล อธิการบดี--เรื่องของคนไม่มีประโยชน์/รอย โรจนานนท์--มหาวิทยาลัยรำลึก/สุวดีถ เนตรพุกกณะ--Introduction of comparative university/-ชนิด สุทธิพงษ์--หอใหม่ที่ยังไม่ตีพิมพ์--เซฟลิรีพันธ์--จากไป-จากมา/เขมจิตร--ชาวคณะต่างๆ--งานละคอนวันสิ้นภาค/มนัส สุภาพันธ์--ข้าราชการจุลา ลงกรณ์มหาวิทยาลัย--สนทนาสโมสรครั้งที่ 5--บทบันทึก

• **ประกวดเรียงความเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**

พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา เมื่อทรงบำเพ็ญพระกุศลฉลองพระชนมพรรษาครบ 60 ปี พ.ศ. 2466 ได้ประทานเงินทุนก้อนหนึ่งแก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อุทิศส่วนพระกุศลถวายแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีพระประสงค์ให้เป็นรางวัลแก่นิสิตจุฬาฯ ในการแต่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้เป็นโอกาสได้เฉลิมพระเกียรติแล้วยังทำให้นิสิตได้ค้นคว้าวิชาประวัติศาสตร์ในรัชสมัยของพระองค์ท่าน ซึ่งจุฬาฯ เริ่มให้มีประกวดเรียงความตั้งแต่ พ.ศ. 2467 โดยกำหนดหัวข้อแตกต่างกันไปทุกปี และจัดให้มีการแจกรางวัลประกวดเรียงความนี้ร่วมไปกับงานบำเพ็ญพระราชกุศลถวายพระองค์ท่านที่จุฬาฯ จัดขึ้นเป็นประจำในวันที่ 21 หรือ 22 ตุลาคม ก่อนวันถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า ทุกปี เมื่อยังทรงดำรงพระชนม์ชีพ พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดาทรงพระกรุณาเสด็จมาประทับเป็นองค์ประธานประทานรางวัลทุกปี (สิ้นพระชนม์ พ.ศ. 2472) ทั้งนี้จุฬาฯ จัดประกวดเรียงความดังกล่าว รวม 21 ครั้ง

ตัวอย่าง

เรื่องความเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 5 ของนักเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบาญเรื่อง--พระเกียรติคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระ
รามาธิบดีที่ 5/ทองอยู่ ชุณศิริ--พระคุณธรรมบางข้อของ
พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง/ชอบ ชยประภา--พระปรีชา
ญาณในทางวรรณคดีของพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง/บัว
เพ็ญวุฒิ--ชมพระปรีชาญาณในวรรณคดี/ทองอยู่ จันทบุณย์--
การเสด็จประพาสของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงได้ทำประโยชน์
แก่ประเทศอย่างไร/สอาด หงษ์ยนต์ ฯลฯ

• หนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส L' Illustration และ Le Petit Journal

เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2559 นิสิตเก่าคณะรัฐศาสตร์ระหว่างปีการศึกษา 2509-2512
นับรวมรอบเวลา 50 ปี ได้ร่วมกันน้อมเกล้าฯ ถวายหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส L' Illustration และ Le Petit Journal
ที่ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1893 (พ.ศ. 2436) และ ค.ศ. 1897 (พ.ศ. 2440) จำนวน 207 ฉบับ เย็บเล่มรวม 6
เล่ม แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ต่อมาพระองค์พระราชทานแก่สำนักงานวิทย
ทรัพยากร จุฬาฯ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวการเสด็จประพาสยุโรปและประวัติศาสตร์
สยามในรัชสมัยของพระองค์ท่าน ปัจจุบันจัดทำเป็นหนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ทุกฉบับ

ตัวอย่าง

L' Illustration ค.ศ. 1897 (ร.ศ. 116 พ.ศ. 2440)

ฉบับวันที่ 11 September 1897 (11 กันยายน 2440) หน้า
ปก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับพระเจ้าซาร์นิ
โคลัสที่ 2 จักรพรรดิแห่งรัสเซีย ทรงฉายร่วมกัน ณ วังปีเตอร์ฮอฟ
นครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2440
Connect to Full Text [หนังสือหายากฉบับเต็ม](#)

• พระไตรปิฎกฉบับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎก
บาฬีอักษรสยามเป็นหนังสือชุดครั้งแรกของโลก เพื่อเฉลิมฉลองการเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ 25 ปี
ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) การชำระและจัดพิมพ์เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2431 สำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2436 โดยจัด
พิมพ์จำนวน 1,000 ชุดๆ ละ 39 เล่ม เมื่อพิมพ์เสร็จแล้วได้พระราชทานแก่วัดต่างๆ ในประเทศ 254 วัด

และ 2 ปี ต่อมาคือ ร.ศ. 114 (พ.ศ. 2438) ได้พระราชทานพระไตรปิฎกชุดนี้แก่สถาบันการศึกษาและหอสมุดสำคัญในต่างประเทศรวม 260 สถาบัน ทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป และอเมริกา

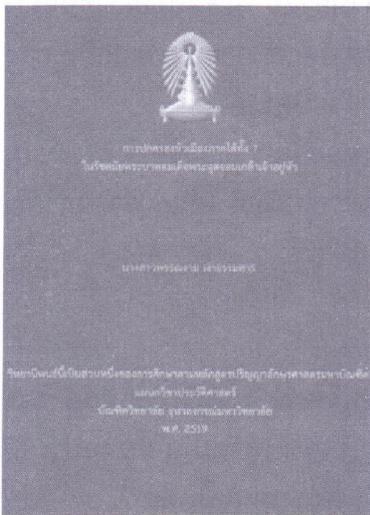
ดูเพิ่มเติม: โครงการอนุรักษ์พระไตรปิฎกฉบับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดย หอพระไตรปิฎกนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

• พระไตรปิฎกฉบับบาลีสยามรัฐ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชำระและพิมพ์พระไตรปิฎก ที่เรียกว่าฉบับสยามรัฐ ทรงอุทิศพระราชกุศลถวายแด่สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยใช้ต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับพิมพ์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างเมื่อ พ.ศ. 2436 ในการตรวจสอบ ทานชำระต้นฉบับพระไตรปิฎกของการพิมพ์ครั้งนี้

• **วิทยานิพนธ์** ประมวลวิทยานิพนธ์ทุกเล่มของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอ่านวิทยานิพนธ์ ฉบับเต็มแบบออนไลน์ได้จาก The Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

ตัวอย่าง

ชื่อผู้วิจัย ประจักษ์ ก้องสุมี

หัวเรื่อง politics ปีที่พิมพ์ 2519

บทคัดย่อ วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาการจัดการปกครอง “หัวเมืองภาคใต้ทั้ง 7” หรือ “หัวเมืองแขกทั้ง 7” ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นระยะเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญที่สุดระยะหนึ่งในประวัติศาสตร์การปกครอง.....

สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ประมวลรายการหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเรื่องราวในรัชสมัยของพระองค์ท่าน เฉพาะที่มีตัวเล่มให้บริการ ณ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยจำแนกเป็นหมวดหมู่สอดคล้องกับพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการศาล การทหารและตำรวจ การเลิกทาส การศึกษา เศรษฐกิจ ศิลปะ วรรณกรรมและการศาสนา การคมนาคมและการสาธารณสุข การสาธารณสุข การต่างประเทศ ประเพณีและวัฒนธรรม เข้าสู่ระบบการสืบค้นข้อมูลได้ตามประเภทของสิ่งพิมพ์ ชื่อสิ่งพิมพ์ ปีที่พิมพ์ ปีที่พระราชทาน/ปีที่เขียน เป็นต้น

ตัวอย่าง

บรรณานุกรม

เสด็จประพาสต้น ร.ศ. 125/[รูปถ่ายฝีพระหัตถ์และ
บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว] สำนักราชเลขาธิการ, 2547. หนังสือ
อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายภาวาส บุนนาค

วิดิทัศน์ นำเสนอชุดวิดิทัศน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนี้

★ ปาฐกถาเสาทหลักของแผ่นดิน ประกอบด้วย ชุดปียมหาราชานุสรณ์ ชุดสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ชุดสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ชุดสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ชุดหนึ่งศตวรรษสองศตวรรษมหาราชผู้ยิ่งใหญ่ ชุดสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

★ ชุดปียมหาราชานุสรณ์ 2559 โดย “สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ / สنج.” สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แก่ การประพาสต้น การเสด็จประพาสต่างประเทศ มหาจุฬาลงกรณ์ และทวยราษฎร์รักษาบทแท้ยิ่งด้วยปิตุรงค์

★ ชุด 100 ปี เกียรติภูมิจุฬาฯ (2559) โดย “สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ / สنج.” สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แก่ ความสำคัญของวันปียมหาราช กำเนิดจุฬาฯ กับการปฏิรูปประเทศ

5. คลังภาพ

ประมวลภาพทั้งหมดที่ปรากฏในตัวเล่มต้นฉบับ พระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ ลายพระราชหัตถเลขา บุคคลสำคัญ เหตุการณ์สำคัญ สถานที่ ภาพจากต้นฉบับที่จัดเก็บโดยหอประวัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสำนักงานวิทยทรัพยากร ภาพจากหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส เป็นต้น

ที่มา จากหนังสือเรื่อง

สำเนาพระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระราชทาน พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ
(นพ.ไกรฤกษ์) พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
2474. หน้า 4

Connect to Full Text [หนังสือหายากฉบับเต็ม](#)

งานวันจุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย 28 มีนาคม 2560

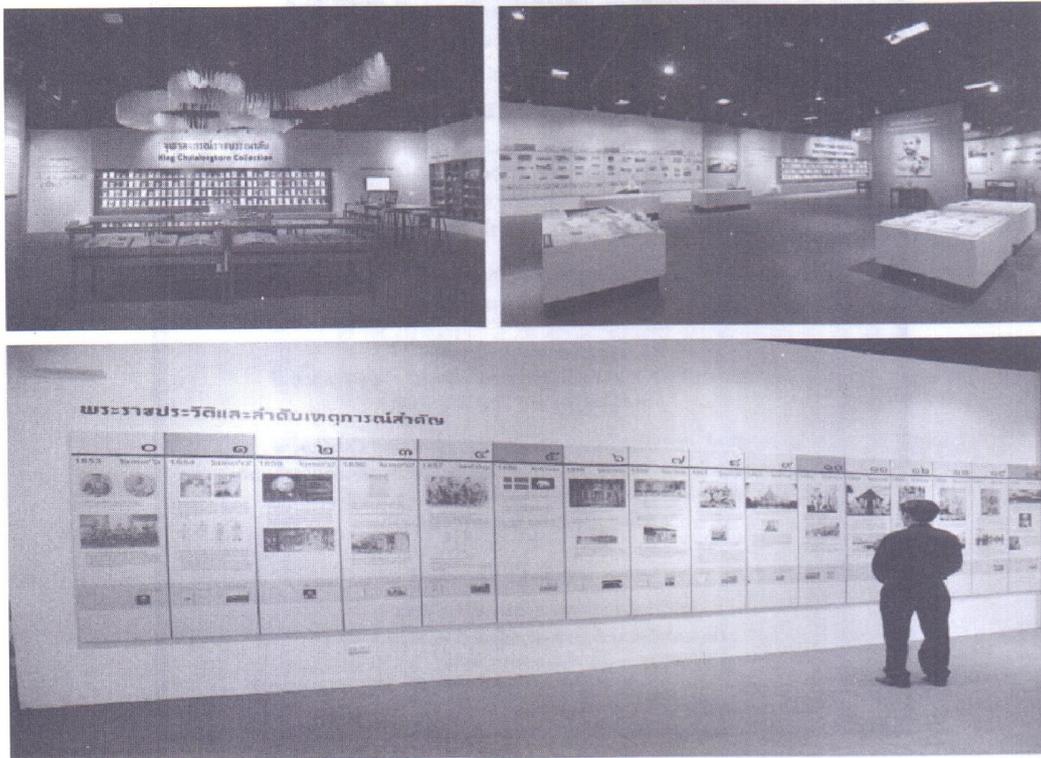

การบรรยายพิเศษ เรื่อง จากพระราชดำรัส “การเล่าเรียนในบ้านเมืองเรา...” สู่จุฬาลงกรณ์ ๑๐๐ ปี โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ปิยนาท บุนนาค

- การเสวนาวิชาการ
- พระอภัยมณีภาพด้านอักษรศาสตร์ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อชาติย์ ชีรวณิชย์กุล
 - ภาพฉายสยาม ในสื่อหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส (ค.ศ. 1893 และ 1897) โดย ดร. สิริวรรณ จุฬากรณี
 - สถาปัตยกรรมสมัยพระพุทโธเจ้าหลวง ในสื่อสิ่งพิมพ์ตะวันตก โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริศรี โปวาทอง ดำเนินการเสวนาโดย นายเมธี บุรณศิริ

คณะผู้จัดงานขอขอบคุณผู้ร่วมงานเป็นอย่างยิ่งที่ตอบรับเป็นอย่างดี และสนใจช่วงการเสวนาวิชาการอย่างมาก ทุกวันนี้ ยังมียอดสถิติผู้เข้าชมและติดตามฟังก่อนหลังผ่าน YouTube หรือจากเว็บไซต์ จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย เป็นแรงใจให้คณะผู้จัดงานมุ่งมั่นที่จะนำทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ เข้าสู่คลังข้อมูลดิจิทัลอย่างต่อเนื่องต่อไป นับเป็นอีกหนึ่งวันในประวัติศาสตร์ 100 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ทุกคนได้ร่วมกันสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน

นิทรรศการคลังข้อมูลเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

การจัดแสดงนิทรรศการ ประกอบด้วย

- ① พระราชประวัติและลำดับเหตุการณ์สำคัญ ประมวลเรื่องราวในรัชสมัยตั้งแต่พระบรมราชสมภพ พ.ศ. 2396 จนถึง เสด็จสวรรคต พ.ศ. 2453 เมื่อพระชนมายุ 57 พรรษา โดยเทียบเคียงปีพุทธศักราช คริสต์ศักราช และพระชนมพรรษา ตลอดจนเชื่อมโยงช่วงเวลาทุกปีกับเหตุการณ์สำคัญของโลก/หนังสือต่างประเทศที่ชาวตะวันตกเขียนถึงสยาม/พระราชนิพนธ์ที่สำคัญของพระองค์ท่าน
- ② ประมวลหนังสือพระราชนิพนธ์ จัดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน และพระราชหัตถเลขาต่างๆ จำนวน 139 เล่ม ซึ่งเป็น Rare Book Collection จัดทำสำเนาหนังสือดังกล่าว เพื่อให้ผู้เข้าชมนิทรรศการเปิดอ่านเล่มที่สนใจได้อย่างสะดวก เป็นการรักษาดั้งฉบับหนังสือให้มีอายุยืนยาวมากขึ้น นอกจากนี้ ยังจัดทำทุกเล่มเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จัดทำ QR Code ไว้ที่ปกของหนังสือ เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลผ่านโทรศัพท์มือถือ ด้วยการสแกนรูป QR Code เข้าสู่เว็บไซต์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มที่ต้องการอ่านได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องพิมพ์ URL

- ๓ หนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส L' Illustration และ Le Petit Journal ฉบับพิมพ์ ค.ศ. 1893 (พ.ศ. 2436) และ ค.ศ. 1897 (พ.ศ. 2440) จำนวน 207 ฉบับ เย็บเล่มรวม 6 เล่ม จัดทำสำเนาภาพในหนังสือพิมพ์ดังกล่าว ที่เผยแพร่เรื่องราวการเสด็จประพาสยุโรป และประวัติศาสตร์สยามในรัชสมัยของพระองค์ท่าน จุฬาลงกรณ์ราชบรรณालัย
- ๔ เพิ่มข้อมูลแสดงเหตุการณ์และภาพสำคัญ จำแนกตามพระราชกรณียกิจในด้านต่างๆ เช่น การปกครอง การเลิกทาส การสื่อสาร เศรษฐกิจ และการสาธารณสุข เป็นต้น และเพิ่มข้อมูลปกิณกะ 3 เรื่องที่โดดเด่น ได้แก่ สอดส่องทุกข์สุขพสกนิกรทั่วสยาม (ประพาสต้น) ด้านวรรณศิลป์ และศิลปะแห่งโภชนาการ โดยแสดงวิถีทัศน์ตัวอย่างการปรุงอาหาร จากรายการอาหารที่พระองค์ท่านทรงแปลเป็นตำราทำกับข้าวฝรั่ง
- ๕ ภาพจำลองเส้นทางเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ 1 ร.ศ. 116 พร้อมวาทะสำคัญ/สาระสำคัญที่ปรากฏในพระราชหัตถเลขา 62 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 7 เมษายน-16 ธันวาคม พ.ศ. 2440 และเส้นทางเสด็จประพาสยุโรป ครั้งที่ 2 ร.ศ.125 พร้อมประมวลภาพจากพระราชนิพนธ์ไกลบ้านฉบับมีรูปภาพ พ.ศ. 2450 ซึ่งเป็นการเดินทางที่ยิ่งใหญ่ของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง
- ๖ เว็บไซต์จุฬาลงกรณ์ราชบรรณालัยจัดตั้งคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นบนเว็บไซต์นี้ไว้ในห้องนิทรรศการ และเชิญชมวิถีทัศน์แนะนำเว็บไซต์

“พระคุณของแหล่งเรียนมา จุฬาลงกรณ์”

ในระยะแรกของการดำเนินงานนี้ สำนักงานวิทยทรัพยากรได้รับการเอื้อเฟื้อทั้งข้อมูลและภาพประวัติศาสตร์จากประชาคมจุฬาฯ ดังนั้น **จุฬาลงกรณ์ราชบรรณालัย** จะก่อเกิดประโยชน์สัมฤทธิ์ผล สมดังเจตนารมณ์ และความอุตสาหะของคณะผู้ริเริ่มจัดทำเพียงใดนั้น ต้องอาศัยการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากบุคคลและองค์กร จากผู้บริหารมหาวิทยาลัย นิสิตเก่า นิสิตปัจจุบัน ประชาคมจุฬาฯ ตลอดจนสาธารณชนทั่วไปซึ่งขอเชิญชวนชาวจุฬาฯ ทุกยุคสมัย และผู้สะสมเอกสารเก่าหายากทั้งหลาย ได้ร่วมเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างคลังความรู้เฉลิมพระเกียรตินี้ สำนักงานวิทยทรัพยากร ยินดีรับมอบหรือขอยืมเอกสารทรงคุณค่าในรัชสมัยของพระองค์ท่าน เพื่อจัดทำเป็นสื่อดิจิทัล พร้อมเตรียมจัดกิจกรรมวิชาการเผยแพร่พระเกียรติคุณตลอดปี 2560-2561 เช่น การเสวนาเรื่องแผนที่ ภาพเก่าเล่าเรื่อง เป็นต้น ทุกเรื่องราวจะได้อรรถยเรียงและประชาสัมพันธ์บนหน้าข่าวสาร ติดตามกันได้ทั้งที่เว็บไซต์จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย และเชิญชมนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งจัดแสดงตั้งแต่บัดนี้ - 26 มีนาคม 2561 วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.00-17.00 น. ณ ชั้น 7 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยินดีต้อนรับทุกๆ ท่าน.

